

BULL&CO

NYHETSOPPDATERING

Familie-, arv- og skifterett

6. mai 2021

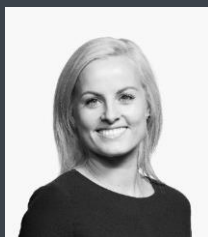
Lexia Education

1

BULL&CO

Kontaktinfo

Anne-Sofie Rolfsjord

Partner,
faggruppelider
M: 934 97 470
E: asr@bull.no

Randi Birgitte Bull

Partner
M: 971 70 905
E: rbb@bull.no

2

BULL&CO

Tema for dagens forelesning

- Ny lovgivning
- Ny rettspraksis
- Utvalgt emne: Overgangsregler i lov om arv og dødsboskifte (2019)

3

BULL&CO

Ny lovgivning

- 1.1.2021: Fylkesmann = Statsforvalter

Ny rettspraksis

- LB-2020-159208 (avsagt 13. april 2021)
- LG-2020-167588 (avsagt 17. februar 2021)
- LA-2020-17112 (avsagt 8. februar 2021)
- LG-2021-1525 (avsagt 16. februar 2021)

4

BULL&CO

LB-2020-159208

Sakens faktiske side:

- A og B gift i 1989.
- Kjøpte boligen i 1998. Eiet med en halvpart hver.
- Eiendommen hadde gjennomgått betydelige oppgraderinger i løpet av eiertiden:
 - Innredning av hybelleilighet i kjelleren og garasjen
 - Oppussing av samtlige rom i hovedhuset
 - Oppføring av en ny dobbeltgarasje
 - Oppgradering av uteområdet
 - Bruksendring av garasje til bolig

5

BULL&CO

LB-2020-159208

Forts. sakens faktiske side:

- Det var A som i all hovedsak stod for oppussingsarbeidet av hybelleilighet og hovedhus. A var også prosjektleder ifm. oppgradering av garasje til boligformål.
- A reiste skiftetvist for Oslo byfogdembete med krav om å overta boligeiendommen i medhold av el. § 67 (1) a.
- Fikk ikke medhold i Oslo byfogdembete, anket til lagmannsretten.

6

BULL&CO

Rettsregel og unntak

- **Hovedregelen** for naturalutlegg, jf. ekteskapsloven § 66:
 - Hver av ektefellene kan kreve å beholde eiendeler de «fullt ut eller for det vesentlige eier».
 - For eiendeler som eies i fellesskap er hovedregelen at hver av ektefellene kan kreve eiendelen solgt og omgjort til penger som går inn i delingsgrunnlaget, jf. § 71.
- **Unntak**, jf. ekteskapsloven § 67 første ledd bokstav a:
 - En unntaksregel som gir rett til naturalutlegg i ektefellenes felles bolig selv om man ikke fullt ut eller for det vesentlige eier denne selv.
 - Vilkåret er at «særlige grunner» taler for et slikt unntak.
 - Dersom det ikke foreligger særlige grunner, må den som ønsker å beholde en bolig evt. overta gjennom forkjøpsretten.

7

BULL&CO

Lagmannsrettens vurdering

- Om «særlige grunner»

At lovgiver har valgt å oppstille en hovedregel om rett til å kreve salg av en bolig man helt eller delvis eier, og at et unntak fra dette krever «særlige» grunner, tilsier at det må foreligge grunner av skiller seg fra de alminnelige, og som er av en viss vekt, for å kunne fravike lovens normalordning. Den alminnelige tilknytningen man har til en eiendom alene ved å ha bodd der, og et ønske om fortsatt å gjøre det, er ikke tilstrekkelig.

Selv om det kreves grunner som ikke anses alminnelige, er terskelen for hva som utgjør «særlige grunner» ikke høy. Avgjørelsen beror på en skjønnsmessig helthetsvurdering av hva som alt i alt fremstår som den rimeligste løsningen, jf. Rt-2013-1630 avsnitt 49.

(...)

Etter lagmannsrettens syn innebærer dette likevel ikke at bestemmelsen gir anvisning på en ren interesseavveining, og at enhver interesseovervekt er tilstrekkelig for å kreve naturalutlegg i en bolig man ikke fullt ut eller for det vesentlige eier. Dersom dette var meningen, måtte det fremgå av ordlyden. Kravet om «særlige grunner» peker på at det kreves noe mer for å overta boligen etter unntaksregelen i § 67 enn for å kreve den solgt etter hovedregelen i § 71, jf. § 66

8

BULL&CO

Lagmannsrettens vurdering forts.

- Særlige grunner foreligger ikke for A som følge av behov for datteren eller annen slekts- eller stedstilknytning til eiendommen.
- Spørsmålet er om det arbeidet A har nedlagt i eiendommen, egne bygningsarbeider samt prosjektlederrolle, alene kan begrunne krav om naturalutlegg.

9

BULL&CO

Lagmannsrettens vurdering forts.

- Etter sin art skiller ikke arbeidsinnsatsen seg fra slik innsats som enhver boligeiendom vil være et resultat av.
- Lagmannsretten fant at det måtte anses som et ekteskapelig fellesprosjekt, blant annet fordi begge ektefeller hadde bidratt likt til finansiering av eiendommen og senere oppussing.
- Den økonomiske verdien av As arbeid skulle også likedeles, og det var ingen opplysninger som tilsa at det hadde vært uenighet om hvilke arbeider som skulle utføres, eller hvordan arbeidene skulle utføres.

10

BULL&CO

Lagmannsrettens vurdering forts.

- Lagmannsretten kunne heller ikke se at en følelsesmessig tilknytning som følge av eget håndverksarbeid nødvendigvis skaper større tilknytning enn å bebo og bruke huset i 20 år.
- As eget håndverksarbeid knyttet seg også for det meste til hovedhuset som han planla å seksjonere ut og selge.
- Et ønske om å overta et hus fordi man har oppført det med innleide entreprenører, kunne etter lagmannsrettens vurdering ikke anses som en grunn som går ut over de alminnelige.

11

BULL&CO

Lagmannsrettens vurdering forts.

- Lagmannsretten kom dermed til at A ikke hadde sannsynliggjort særlige grunner som kunne gi rett til naturalutlegg.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at A ikke har sannsynliggjort særlige grunner som kan gi rett til naturalutlegg. Hvilket konkret behov B måtte ha for å legge boligen ut for salg, slik at A eventuelt må gjøre gjeldende forkjøpsrett for å overta boligen, er det ikke nødvendig å gå inn på.

12

BULL & CO

LG-2020-167588

- Spørsmål om oppløsningsrett etter sameieloven var fraveket i sameieavtale mellom arvinger.
- Særlig relevant er uttalelser om adgangen til gyldig å inngå forhåndsavtale uten testaments form.

13

BULL & CO

LG-2020-167588

Sakens faktiske side

- Sameieavtale inngått mellom foreldrene og deres fem barn, og innebar i korte trekk at:
 - 1) Foreldrenes bolig skulle overtas av barna,
 - 2) Foreldrenes ønske at eiendommen skal forbli i familien, og at innbo og løsøre skal forbli i huset udelt,
 - 3) Dersom noen av barna ønsker å bli løst ut, skal det gjøres etter «vår» (foreldrenes) takst som er kr. 500 000 og ikke etter verditakst,
 - 4) Avtalen trår ikke i kraft før etter «vår» (foreldrenes) død.
- Foreldrene etterlot seg ikke testament.
- Ut over de eiendeler som er nevnt i den aktuelle avtalen, bestod boet av bankinnskudd på mellom kr 300 000 og kr 500 000 som ble fordelt likt mellom arvingene.

14

BULL&CO

LG-2020-167588

Avtale om arv - rettsregler

- Retten til arv bygger i utgangspunktet på enten lov eller testament.
- I en viss utstrekning kan fordelingen av arven også ha bakgrunn i en avtale om arv mellom arvelateren og en arving eller ensidige erklæringer fra arvelateren eller en arving.
- Arvelovens utgangspunkt er at arvelateren bare kan gi bestemmelser om arvets fordeling ved testament, og at arvingene ikke kan disponere over fremtidig arv.
- Avtaler om arv er unntak fra dette utgangspunktet og krever hjemmel i lov.

15

BULL&CO

LG-2020-167588

Avtale om arv – rettsregler

- Forbud mot å avhende eller pantsette arv man venter, jf. arveloven 1972 § 44/arveloven 2019 § 73.
- Anledning til å inngå forhåndsavtale om fordelingen av gjenstander ved et fremtidig skifteoppgjør, jf. arveloven 2019 § 73.
- Avkall på arv man venter og avslag på falt arv, jf. arveloven 1972 § 45 – nå avkall på arv, jf. arveloven 2019 § 74.
 - Samtykke til pliktdelskrenkende testament har visse likheter med avkall og avslag på arv. NB! Her frafaller man imidlertid bare pliktdelsbeskyttelsen, noe som får betydning dersom testasjonen bortfaller ved tilbakekall eller ugyldighet.

16

BULL&CO

LG-2020-167588

Lagmannsrettens vurdering:

- Gaver som er ment å oppfylles og først få reell virkning for gavegiveren etter vedkommendes død – **dødsdisposisjoner** – må gjennomføres i testaments form for å være gyldige.
- Disposisjonen må også respektere pliktdelsregler og andre begrensninger i testasjonsfriheten.

17

BULL&CO

LG-2020-167588

Lagmannsrettens vurdering:

- Foreldrene kunne ved testament ensidig ha etablert et sameie mellom arvingene.

Det lå derimot utenfor foreldrenes testasjonskompetanse etter arveloven å fastsette ensidig at eiendommen skulle forbli i sameie innen familien, og at innbo og løsøre ikke skulle deles, men forbli samlet i huset. Lagmannsretten legger her til grunn at de bankinnskudd som foreldrene etterlot seg, ikke utgjorde to tredjedeler eller mer av boets verdi ved arvefallet, og at en slik disposisjon ville krenke pliktdelsreglene i arveloven § 29 andre ledd.

18

BULL&CO

LG-2020-167588

Lagmannsrettens vurdering:

- Lagmannsretten fant det bevist at avtalen ikke fikk noen reell betydning for foreldrene mens de var i live.
- Avtalen medførte heller ikke noen form for vederlag eller andre fordeler for foreldrene før arvefallet.
- Barna fikk grunnbokshjemmel etter lengstlevende forelders død.
- Avtalen bærer alle preg av å være en dødsdisposisjon. Arvelovens regler kommer til anvendelse på forholdet.

19

BULL&CO

LG-2020-167588

Lagmannsrettens vurdering:

- Barna er likebehandlet i avtalen.
- Avtalen båndlegger likevel arvingenes rådighet over den falte arven, ved at utløsning bare kan skje innen familien og til et fiksert utløsningsbeløp.
- Det ville vært i strid med pliktdelsreglene i arveloven § 29 andre ledd.
- Kan heller ikke innfortolkes etter avkall på arv i avtalen, jf. arveloven § 45.

20

BULL & CO

LG-2020-167588

Lagmannsrettens vurdering:

- Lagmannsretten viser til Inge Unnebergs avhandling Avtaler om arv (2009) s. 257 om forhåndsskifteavtaler :

En avtale om arvingers rett til å overta eiendeler på et fremtidig dødsboskifte må derfor i utgangspunktet gå ut på at verdsettelse skjer i tråd med lovens regler. For det første er dette en gyldighetsbetingelse. For det annet må denne forutsetningen inntolkes i en avtale som ikke selv direkte sier noe om det verdimessige oppgjøret. Dersom forhåndsskifteavtalen inneholder bestemmelser om det økonomiske oppgjøret som medfører mer enn en ubetydelig verdimessig forskyvning mellom arvingene – eller må tolkes slik at dette var forutsetningen – må utgangspunktet være at denne del av avtalen faller bort, mens bestemmelsene om rett til eiendeler blir stående. I tråd med alminnelig avtalerett må utgangspunktet være at man skjærer bort den ugyldige delen av avtalen.

(...)

legalarveavtaler [er] i tråd med alminnelige avtalerettslige regler kan gjøres betinget, men likevel ikke slik at betingelsene går ut på endringer i selve legalarverettens innhold. Slike bestemmelser må i tilfelle gjøres i testament.

21

BULL & CO

LG-2020-167588

Lagmannsrettens vurdering:

Skulle avtalens punkt 3 tas på ordet, ville den med tiden innebære en forrykkelse av fordelingen av arven. For det første vil den arvingen som til slutt sitter igjen som eneeier, ikke være bundet av den fastsatte taksten ved avhendelse. For det andre vil et fiksert utløsningsbeløp, som etter ordlyden ikke justeres i overensstemmelse med markedsverdien, føre til en reduksjon av den reelle verdien av arvingens lodd etter hvert som tiden går. Forutsatt en realverdiøkning over tid, ville det være gunstigst å bli utløst så tidlig så mulig etter arvefallet, eller å bli sittende igjen som eneeier til slutt.

- Lagmannsretten anser at en forhåndsavtale med et slikt innhold som de ankende parter har gjort gjeldende, ikke kunne inngås uten å være i strid med arveloven av 1972.
- Ingen av avtalens gjenlevende parter er forpliktet til å tåle utløsning til det fikserte beløpet (selv om det skulle vært avtalt).

22

BULL&CO

LA-2020-17112

- Spørsmål om gyldigheten av en ektepakt som følge av eventuell dødsdisposisjon, subsidiært spørsmål om ektepakten var gyldig som testament.

Sakens faktiske side:

- Avdøde etterlot seg ektefelle samt datter fra tidligere ekteskap.
- Avdøde hadde bygget et hus ved siden av sin mors hus i 1970. Da mor døde, overtok avdøde også nabohuset.
- Ektemannen flyttet inn sammen med avdøde i 1995.

23

BULL&CO

LA-2020-17112

Forts. sakens faktiske side:

- I 2014 ble det opprettet en ektepakt, hvor avdøde overførte den ene eiendommen til mannens særeie som gave. Forholdet mellom mor og datter var på dette tidspunktet svært vanskelig.
- Datter reiste alminnelig søksmål med påstand om at eiendom omfattet av ektepakten tilhørte dødsboet, samt påstand om at datter hadde rett til å overta den andre eiendommen.
- Tingretten kom til at eiendommen omfattet av ektepakten tilhørte dødsboet, at ektepakten var ugyldig som testament, og at datter hadde rett til å overta den andre eiendommen.
- Gjenlevende ektefelle anket.

24

BULL&CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Ad livs- eller dødsdisposisjon:

- Det sentrale er om disposisjonen ikke var ment å ha, og fikk heller ikke, realitet for arvelateren i hennes levetid.
- Spiller ingen rolle om motivet var arvefordeling dersom disposisjonen likevel fikk tilstrekkelig realitet.

25

BULL&CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Forts. ad livs- eller dødsdisposisjon:

- Etter inngåelsen av ektepakten fortsatte ektefellene sitt samliv på samme måte som tidligere.
- Ektepakten medførte ikke endringer i hvordan de håndterte rettslige eller faktiske forhold ifm. eiendommen.
- Grunnbokshjemmel ikke overført.
- Avdøde betalte alle eierutgifter og mottok leieinntekter fra kjeller.
- Lån allerede nedbetalt av avdøde.

26

BULL&CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Forts. ad livs- eller dødsdisposisjon:

- Eneste forskjell for avdøde var at hun ved et eventuelt samlivsbrudd nok risikerte at ektefellen ville vært eier av eiendommen.
- Spørsmål for retten om slik hypotetisk fremtidig situasjon er tilstrekkelig for at det må anses som en livsdisposisjon.

Lagmannsretten finner bevist at Cs tilnærmet eneste motivasjon for å opprette ektepakten var å forhindre at [adresse1], det klart mest verdifulle aktiva hun eide, skulle bli trukket inn i et skifte mellom datteren og A i fall hun selv døde først. En mulig forestilling om at overdragelsen ville styrke hans forhold til Norge, og dermed gjøre ekteskapet ytterligere stabilt, var eventuelt en perifer strøtanke og ingen egentlig motivasjon

27

BULL&CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Forts. ad livs- eller dødsdisposisjon:

- Lagmannsretten konkluderer med at disposisjonen ikke var ment å ha noen realitet for ekteskapet.
- Dersom formålet hadde vært å stabilisere ekteskapet og styrke ektefellens tilhørighet til Norge, ville det naturlige vært å overføre en andel av eiendommen.
- Det var ingen uoverensstemmelser i ekteskapet, samlivsbrudd ikke påregnelig.
- At eiendommen i sin helhet ble overført, var utelukkende ment å ha en realitet etter avdødes død og i skifteoppgjøret mellom ektefelle og særkullsbarn.
- **Gaveoverføringen ble kjent ugyldig som livsdisposisjon.**

28

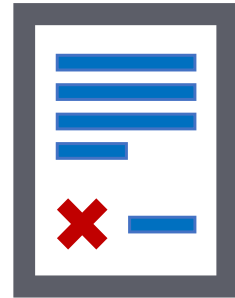
BULL & CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Ad spørsmål om ektepakten kunne anerkjennes som avdødes testament:

- Formkravene for testament er oppfylt.
- Spørsmålet ble om vitnene visste at dokumentet skulle være et testament, jf. arveloven § 49.

29

BULL & CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Forst. ad spørsmål om ektepakten kunne anerkjennes som avdødes testament:

- I motsetning til tingretten kom lagmannsretten frem til at vitnene, som hadde lest gjennom dokumentet før de signerte, forstod at hensikten med ektepakten var at ektefellen skulle overta avdødes eiendom etter hennes død, dvs. en dødsdisposisjon.
- Det var uten betydning at advokaten ikke hadde tenkt tanken om at ektepakten kunne fungere som et testament.
- Lagmannsretten konkluderte imidlertid med at testamentet krenket datterens pliktdelsarv, idet eiendommen utgjorde det vesentligste av verdi i dødsboet.

30

BULL&CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Ad spørsmål om den andre eiendommen (etter mormoren) kunne utlegges til datter:

- Skifteloven § 61 – dersom gode grunner taler for det, og ingen rimelig grunn til å motsette seg.
- Lagmannsretten kom til at datter hadde gode grunner, som følge av nær og familiær tilknytning til eiendommen som stammet fra hennes mormors familie i tillegg til at hun hadde en betinget forventning om å overta eiendommen, da det var diskutert både med mor og mormor tidligere.

31

BULL&CO

LA-2020-17112

Lagmannsrettens vurdering

Ad spørsmål om den andre eiendommen (etter mormoren) kunne utlegges til datter:

- Gjenlevende ektefelle ble ikke ansett å ha tilstrekkelig sterke grunner til å motsette seg.
- Ønsket ikke selv å overta eiendommen, og at man i stedet ønsker eiendommen solgt til markedspris er ikke relevant dersom det allerede er etablert gode grunner for den som ønsker naturalutlegg, jf. Høyesterettspraksis.
- Vanskelig naboforhold heller ikke tilstrekkelig sterk grunn.
- Anke forkastet.

32

BULL&CO

LG-2021-1525

- Anke over utlodningskjennelse i dødsbo ble dels avvist, dels forkastet, av lagmannsretten.

Sakens faktiske side:

- Offentlig skifte begjært åpnet av avdødes livsarving.
- Bergen tingrett avsa dom vedrørende 7 skiftetvister.
- Bostyrers forslag til slutning og utlodning av boet sendt arvingene, med to ukers frist.
 - En av livsarvingene meddelte at han ville komme med merknader på et senere tidspunkt i tillegg til at han fremsatte ønske om utbetaling fra boet på det daværende tidspunktet.

33

BULL&CO

LG-2021-1525

Sakens faktiske side:

- Bostyrer oversendte til tingretten, opplyste om livsarvingens brev, og at bostyrer ikke fant grunnlag for utbetaling på daværende tidspunkt.
- Tingretten avsa etter fristen kjennelse om slutning og utlodning i samsvar med bostyrers forslag.
- Livsarvingen anket, og gjorde gjeldende at boets midler var tilkommet som følge av en rekke forbrytelser gjennomført av den andre livsarvingen og dennes advokat, med medvirkning fra dommer, bank osv.

34

BULL&CO

LG-2021-1525

Lagmannsrettens vurdering

- Lagmannsretten uttaler at en skifteutlodning avslutter bobehandlingen og fastsetter hvordan boet, på grunnlag av avgjørelser som er truffet under bobehandlingen, skal gjøres opp.
- Skifteutlodningen utgjør ikke tvangsgrunnlag og kan ikke (realitets-)avgjøre rettstvister mellom loddeiere og andre interessenter i boet, jf. teori og høyesterettspraksis.

35

BULL&CO

LG-2021-1525

Lagmannsrettens vurdering

- Den eneste rettslige avgjørelsen som treffes, er avgjørelsen om å slutte boet. Ut fra tvistelovens system er bo-utlodningen etter sitt innhold en avgjørelse som hever en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, jf. tvisteloven § 19-1 andre ledd bokstav b.
- Det er ikke adgang til, gjennom anke over utlodningen, å få avgjort rettstvister av materiell karakter, med mindre slik tvist først er avgjort i selve utlodningen, jf. eksempelvis LB-2020-92728 og LG-2018-8941.
- Utlodningen bygde her på tingrettens dom. Dommen var rettskraftig. Anken for de forhold som var rettskraftig avgjort ble dermed avvist.

36

37

BULL&CO

L14.06.2019 nr. 21 Lov om arv og dødsboskifte (arveloven)

- Nytt kapittel 18 i ekteskapsloven
- Ny arvelov er inndelt i 4 deler
 - Første del: innledende bestemmelser
 - Andre del: retten til arv
 - Tredje del: skifte av dødsbo
 - **Fjerde del: avsluttende bestemmelser**
 - Ikrafttredelsesregler og overgangsregler

38

BULL&CO

Overgangsregler § 180

- Hovedregelen er § 180 første ledd:
- «Loven gjelder for dødsfall som finner sted etter lovens ikrafttredelse»
- **Dødsfallstidspunktet** er i utgangspunktet avgjørende for hvilken lov som gjelder
 - Dødsfallstidspunkt til og med 31.12.2020 – arveloven 1972 og skifteloven 1930
 - Dødsfallstidspunkt fra og med 01.01.2021 – arveloven 2019
 - Unntak og presiseringer

39

BULL&CO

Forts. § 180 (1)

Al. § 180 (1) har først og fremst betydning for:

- Slekten arverett, kap. 2
- Ektefellers arverett, kap. 3
- Samboeres arverett, kap. 4
- Tredje del – skifte av dødsbo

Al. § 180 (2)-(7):

- Overgangsregler for andre bestemmelser i loven

40

SÆRLIGE REGLER FOR USKIFTE

Arveloven § 180 (2) og (3)

BULL&CO

41

BULL&CO

Arveloven § 180 (2)

Reglene i §§ 22 til 25 og § 37 gjelder selv om arvelateren døde før lovens ikrafttredelse når disposisjonen foretas eller bevissikring begjæres etter ikrafttredelsen.

Arveloven § 180 (3)

Et uskiftebo etter en arvelater som var død før lovens ikrafttredelse, skiftes etter reglene i denne loven hvis den lengstlevende dør eller det kreves skifte etter at loven har trådt i kraft. I et slikt uskiftebo skal også arven fordeles etter reglene i denne loven hvis den lengstlevende dør eller det kreves skifte etter at loven har trådt i kraft.

42

BULL&CO

Disposisjonstidspunktet

Gammel lov - § 19

*Attlevande ektemake som sit i uskift bu, må ikkje utan samtykke frå arvingane gi bort **fast eigedom**, eller gi andre gåver som står i mishøve til formuen i buet.*

Ny lov - § 23

Den lengstlevende ektefellen kan ikke uten samtykke fra arvingene gi gaver som står i misforhold til formuen i uskifteboet. Dette gjelder også gavesalg.

43

BULL&CO

Ny regel om bevissikring

Arveloven § 25

En arving kan begjære bevissikring utenfor rettssak etter reglene i tvisteloven kapittel 28 også i tilfeller der det er grunn til å tro at den lengstlevende ektefellen har rådet over uskifteformuen i strid med reglene i §§ 23 eller 24 eller på en måte som omfattes av § 28 annet ledd.

44

SÆRLIGE REGLER FOR TESTAMENTER

Arveloven § 180 (4)

BULL&CO

45

BULL&CO

Særlige regler for testamenter § 180 (4)

Første punktum

«Gyldigheten av en testamentarisk disposisjon skal avgjøres etter loven på det tidspunktet testamentet ble opprettet, tilbakekalt eller endret. (...)»

46

BULL&CO

Tilbakekall

Gammel lov - § 57

Når ein testamentarisk disposisjon kan kallast tilbake utan stadfesting, fell disposisjonen dessutan bort når dokumentet er øydelagt eller overstroke så det er truleg at disposisjonen ikkje skal gjelde. Vidare fell ein testamentarisk disposisjon bort når det på grunn av tilhøve som seinare er komne til, er tvillaust at han ikkje skal gjelde

Ny lov - § 48 (2) og (3)

Hele testamentet kan dessuten tilbakekalles ved at det ødelegges eller overstrykes på en slik måte at det virker sannsynlig at det ikke lenger er ment å gjelde. Hele testamentet må i så fall ødelegges eller overstrykes.

Et tilbakekall eller en endring som ikke oppfyller vilkårene i første eller annet ledd, er ugyldig.

47

BULL&CO

Annet punktum

*«(...) Om en testamentarisk disposisjon ligger innenfor rammen av det arvelateren kan rå over etter **reglene om pliktdelsarv**, avgjøres likevel etter §§ 50 til 55 i denne loven, når arvelateren dør senere enn ett år etter lovens ikrafttredelse. Dør arvelateren før dette tidspunktet, gjelder reglene i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m kapittel IV.»*

48

BULL&CO

Kvalitative pliktdelsvernet

Gammel lov - § 29

To tredjepartar av formuen til arvelataren er pliktdelsarv for livsarvingane. (...)

Gammel lov - § 31

Arvelataren kan i testament gi ein livsarving rett til å få arven sin utlagd i nærare fastsette eignelottar.

Ny lov - § 51

Arvelateren kan bestemme ved testament at en livsarving skal få pliktdelsarven utbetalt i kontanter.

Arvelateren kan ved testament gi en livsarving rett til å få arven utdelt som en bestemt eiendel, også om eiendelen er verd mer enn arvingens del av arven, forutsatt at livsarvingen betaler det overskytende til boet. En slik rett kan ikke gripe inn i ektefellens eller samboerens rettigheter etter §§ 113 og 114 i denne loven eller husstandsfellesskapsloven § 2.

49

NÅR BØR VI REVIDERE TESTAMENTER?

BULL&CO

50

BULL&CO

Utgangspunktet

- Ny lov påvirker ikke testamentets gyldighet
- 3 sentrale endringer

51

BULL&CO

1. Endring i formkrav - § 42

(...) To vitner skal bevitne underskriften ved at testator skriver under dokumentet eller vedkjenner seg underskriften mens vitnene sammen eller hver for seg er til stede. (...)

→ Reparerer **ikke** av ny lov

52

BULL&CO

2. Endring lex Michelsen - § 50

«To tredeler av formuen etter arvelateren er pliktdelsarv for livsarvingene. Pliktdelsarven er likevel aldri større enn **15 ganger folketrygdens grunnbeløp** ved arvefallet til hvert av arvelaterens barn eller hvert barns linje.»

- En begrensning på 1 MNOK vil sensureres av ny lov
- Revisjonsbehovet vil avhenge av ordlyden

53

53

BULL&CO

3. Opphevelse av det gjenstandsmessige pliktvernet – § 51 (2)

«Arvelateren kan ved testament gi en livsarving rett til å få arven utdelt som en bestemt eiendel, også om eiendelen er verd mer enn arvingens del av arven, forutsatt at livsarvingen betaler det overskytende til boet.»

- Testament som utfordrer det gjenstandsmessige pliktvernet, kan «reddes» av ny lov.

54

BULL&CO

Testament vs. uskifte

Situasjon

- Testament er gyldig opprettet på disposisjonstidspunktet (før 1.1.2021)
- Testator begrenset livsarvingens arv til 1 million
- Boet er overtatt i uskifte før loven trer i kraft

→ Vil begrensningen på 1 MNOK sensureres av ny lov?

55

BULL&CO

-
- Hvis boet kreves skiftet før 1.1.2022 = fortsatt 1 MNOK til livsarving
 - Hvis boet kreves skiftes etter 1.1.2022 = pliktdelsarven justeres til 15G
 - Hvorfor ikke bruke loven som gjald da førstavdøde falt bort?
 - → Fordi **arvefallet** skjer ved skifte (i levende live eller ved lengstlevendes bortgang), jf. al. § 180 (3)

56

BULL&CO

Oppsummering Lex Michelsen

- Død før 1.1.2021, ikke uskifte: 1 MNOK
- Død før 1.1.2022, ikke uskifte: 1 MNOK
- Død etter 1.1.2022: 15 G
- Død før 1.1.2021, men boet overtatt i uskifte:
 - 1 MNOK dersom uskifteboet skiftes innen 1.1.2022
 - 15 G dersom uskifteboet skiftes etter 1.1.2022
- Andre situasjoner: 15 G

57

58

BULL&CO

Disposisjonstidspunktet

- § 180 løser ikke alle spørsmål
- Hvilken betydning har disposisjonstidspunktet?

59

BULL&CO

Særlige regler for uverdighet – § 72

Arveloven § 72

Blir noen dømt for en straffbar handling mot den han eller hun skulle arve, og arvelateren dør eller mister testasjonsevnen på grunn av handlingen, kan gjerningspersonen helt eller delvis fradømmes retten til arv og uskifte.

Ekteskapsloven § 78 a

Blir en ektefelle dømt for en straffbar handling mot den avdøde ektefellen, og handlingen forårsaket dødsfallet, kan retten bestemme at deling av felleseiemidler ikke skal finne sted. Arveloven § 72 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.

60

BULL&CO

Arveloven § 180 (5)

Reglene i § 72 i denne loven og ny § 78 a i ekteskapsloven gjelder bare når den straffbare handlingen foretas etter lovens ikrafttredelse.

61

BULL&CO

Særlige regler for avtaler om arv – kap. 9

Arveloven § 180 (6)

Kapittel 9 i denne loven gjelder når avtalen inngås eller disposisjonen foretas etter lovens ikrafttredelse.

- Al. § 73 - arvingens råderett over fremtidig og falt arv
- Al. § 74 - avkall på arv
- Al. § 75 - avkorting i arv

62

BULL&CO

Særlige regler om ektefelleskifte

Arveloven § 180 (7)

Nytt kapittel 18 og endringen av § 69 i ekteskapsloven gjelder når krav om deling etter ekteskapsloven § 57 settes frem etter ikrafttredelsen av loven her.

Ekteskapsloven § 57 – Når deling kan skje

→ dvs. selv om skjæringstidspunktet etter el. § 60 var før 1.1.2021

63

BULL&CO

Særlig om samtykke

Situasjon

Særkullsbarnet har (før 1.1.2021) samtykket til uskifte ved å få utbetalt 1 MNOK.

Er særkullsbarnet fortsatt bundet av sin samtykkeerklæring etter 1.1.2021/22? Eller vil særkullsbarnet få oppregulert sin pliktdelsarv til 15G?

- Kan en lovendring anses som bristende forutsetning?
→ Skal nok mye til

64

BULL&CO

Derogasjonshjemmel

Arveloven § 180 (8)

Departementet kan gi overgangsregler. I overgangsreglene kan det gjøres unntak fra reglene i denne paragrafen.

- Sikkerhetsventil
- Kan gis på kort varsel
- Åpenhet for innspill om noe glemt...?

65

TAKK FOR OSS!

66